

Domagoj Vidović
Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
HR-10000 Zagreb, Republike Austrije 16
dvidovic@ihjj.hr

AKADEMIKU ŠIMUNOVIĆU U SPOMEN I NA ČAST

Za neke se ljude može reći da je, kad god nas napuste, uvijek prerano jer nam se čini da nam nisu dospjeli reći sve što su mogli i htjeli. Za neke, pak, čak i suvremenici tvrde da će ih djela nadživjeti.

Ako i samo površno pogledamo u opus akademika Petra Šimunovića (1933. – 2014.) i ako smo se s njim uživo susreli samo jedanput, uviđamo da za njega vrijede obje tvrdnje. Akademik je Petar Šimunović bio veliki znanstvenik, ali i veliki zanesenjak, i ljubitelj svojega poziva, i vatreni pripovjedač, i usmeni prenositelj znanja. U svemu će ga tome malo tko moći nadmašiti. Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Doktorski studij *Humanističke znanosti* i Centar *Studia Mediterranea* pod pokroviteljstvom su HAZU-a u Šimunovićevu rodnome mjestu Dračevici na otoku Braču 20. srpnja 2018. organizirali Međunarodni znanstveni skup *Tragovima onomastičkih istraživanja Petra Šimunovića*. Bila je to prigoda da se prisjetimo uloge akademika Šimunovića ponajprije kao čakavologa i onomastičara, ali i kao čovjeka. Kao čakavolog akademik se Šimunović bavio i jezičnom prošlošću i sadašnjošću. Baveći se prošlošću, pokazao je koliko je čakavsko narječje (kao danas tek treće po broju govornika) bilo važno u oblikovanju hrvatskoga narodnog bića jer je ono bilo prvim hrvatskim književnim jezikom. Nije li, uostalom, bilo materinskim jezikom hrvatskih primorskih knezova i kraljeva? Šimunović se osobito bavio povijesnim rasprostriranjem toga narječja upućujući na čakavsko-štokavske veze na krajnjemu hrvatskom jugu (u Dubrovniku te na Mljetu i Elafitima), koje su se pretprošlostoljetnoj i djelomično u prošlostoljetnoj dijalektologiji prešućivale nauštrb veza dubrovačkoga govora s govovima u njegovu duboku zaleđu, a očit se čakavski utjecaj (koji je najzorniji u glasovnome sustavu) gotovo potpuno zanemarivao ponajprije stoga što je čakavsko narječje isključivo hrvatsko. Treba istaknuti da je Šimunović na to upućivao i u razdobljima kad to nije bilo ni najlakše ni najpametnije. Kao toponomastičar je, pak, u svojim radovima primjenjivao najsuvremenije istraživačke metode te je od rodnoga otoka Brača učinio ogleadni primjer ne samo na hrvatskoj, nego i svjetskoj razini. Proučavao je, među ostalim, i animiju *Povaljske listine* ističući brojne neobične podatke, primjerice činjenicu kako je na tome spomeniku potvrđeno osobno ime *Nemanja* te je napominjući i da potvrde toga osobnog imena nalazimo i na Krku u XII. stoljeću, pokazao da su prve potvrde toga osobnog imena hrvatske. Praktično je primjenjivao svoja znanja u Odboru za imenovanje naselja, ulica i trgova Grada Zagreba nastojeći, koliko je moguće, uspostaviti red u šumi različitih imena u kojoj smo se našli mijenjajući političke sustave. Ujedno je određivao temeljne likove mnogih čakavskih ojkonima koji su se različito zapisivali. Znajući koliko su Hrvati

potrebiti prosvjetiteljstva, pisao je i popularnoznanstvene radove nastojeći približiti složenu onomastičku problematiku puku te ga zabaviti i poučiti, kako su nas učili klasični retoričari. Nekoć je gotovo svako otočko mjesto imalo teatrin te je u duhu tih teatrina i Šimunović volio poruke koje lijepo zvuče natopljene humorom te je uvijek bio na pola puta između znanstvenika i pjesnika, o čemu je tijekom skupa i neformalnoga druženja ponajviše govorio njegov brat Ivo Šimunović. S obzirom na broj Bračana koji imaju uspomene na akademika Šimunovića i prepričavaju različite dogodovštine, već je za života polako prerastao u legendu, postao svojevrsnim usmenoknjiževnim likom. Nije li to najljepša pohvala čovjeku koji je, koliko god da je obilazio daleke zemlje i udaljena mora, toliko volio rodni otok?

Međunarodni je znanstveni skup, kako i priliči, okupio onomastičare iz četiriju hrvatskih onomastičkih centara – Splita, Zadra, Pule i Zagreba, okupio je i dio Šimunovićevih suradnika iz drugih jezikoslovnih i inih područja, a štih su mu međunarodnosti dali talijanski i crnogorski znanstvenici.

Izlaganja bismo na skupu mogli uvjetno podijeliti na ona izravno naslonjena na Šimunovićeva istraživanja te na nove onomastičke prinose iako se svaki izlagač dotaknuo osobnoga odnosa s akademikom Petrom Šimunovićem i barem u jednome dijelu vlastita izlaganja osvrnuo na neki od njegovih radova ili metodoloških postupaka.

Skup je otvoren intimnim izlaganjem Dunje Brozović Rončević *Poetičnost toponima* u kojemu se prisjetila Šimunovića kao isprva mentora, zatim savjetnika i suradnika te na koncu prijatelja s kojim je podijelila mnogo lijepih trenutaka, ali i provela godine u ekscerpiranju svekolike onomastičke građe.

Izlaganja su izravno naslonjena na Šimunovićeva onomastička istraživanja održali Anđela Frančić, Vukić Pulević, Domagoj Vidović i Novica Vujović. Anđela Frančić u izlaganju *Osobna imena* u Rječniku bračkih čakavskih govora *Petra Šimunovića* ukazala je na potrebu za izradbom rječnika bračkih osobnih imena. Vukić Pulević u izlaganju *Invazivni fitonimi* prisjetio se zajedničkoga rada s akademikom Šimunovićem u obradi fitonima i fitotoponima te uputio na promjene u crnogorskom fitonimijskom nazivlju, a Domagoj Vidović iznio je neke nove podatke o toponimiji nekoć najvećega bračkog mjesta Pučišća, čija je toponimijska građa obrađena u Šimunovićevoj *Toponimiji otoka Brača*. Novica Vujović u izlaganju *Crnogorska onomastička građa u proučavanjima Petra Šimunovića* podsjetio je na Šimunovićevo izravno i neizravno bavljenje toponimijom na području današnje Crne Gore.

Izlaganja koja možemo uvjetno svrstati među nove onomastičke prinose mogu se podijeliti na antroponomastička i toponomastička. Autori su antroponomastičkih radova Inoslav Bešker, Enzo Caffarelli, Goran Filipi i Barbara Bušić Giudici te Vladimir Skračić. Inoslav Bešker svoje je izlaganje posvetio nekoć posve uobičajenom višejezičnom zapisivanju imenske formule, a Enzo Caffarelli u izlaganju je *I cognomi come indicatori di spazi linguistici, fisici e sociali* predložio novu podjelu prezimena kao pokazatelja podrijetla, prostornoga određenja te društveno-profesionalnih i psihosociokulturnih odnosa. Goran Filipi i Barba Bušić Giudici dotaknuli su se u radu *Obiteljski nadimci u selima Šušnjevići i Šišanu* najnepostojanije i različitim jezičnim utjecajima najizloženije antroponomijske kategorije – nadimaka. Vladimir Skračić u radu se *Imena nahoda u dalmatinskim brefotrofijama* bavio imenima dalmatinskih

nahoda koja uvelike odstupaju od ustaljenih obrazaca nadijevanja osobnih imena. Svoje su nove toponomastičke prinose iznijeli Joško Božanić, Katarina Lozić Knezović, Marina Marasović Alujević i Maria Mariola Glavan. Joško Božanić u radu je *Toponimija otoka Sveti Andrija (Svetac)* uza toponomastičke podatke iznio i iznimno količinu izvanjezičnih podataka bez kojih je nemoguće odrediti etiologiju obrađenih toponima. Oko 170 toponima u Kaštel Sućurcu obradila je Katarina Lozić Knezović podsjetivši kako se i Šimunović bavio kaštelanskom toponimijom i mjesnim govorima. U radu *Istraživanje etimologija nekih neprozirnih toponima otočja splitskog akvatorija* Marina Marasović-Alujević nastojala je, među ostalim, rastumačiti različite danas nepronične apelative dajući i mnogobrojne terenske potvrde za različite zemljopisne objekte koji imaju zajedničko ime (poput toponima Krušica na Braču, Čiovu, Drveniku, Hvaru i Šolti). Romanske je toponime u Privlaci nedaleko od Zadra obradila Maria Mariola Glavan.

Skup je ispunio dva temeljna cilja, na čemu treba odsrca čestitati organizatorima: njime je iskazana počast akademiku Petru Šimunovića, a rasponom je otvorenih tema i istraživanja opravdao epitete znanstveni i međunarodni. Organizatorima ujedno treba čestitati i na tome što su usred ljetne vreve uspjeli okupiti znanstvenike iz četiriju hrvatskih onomastičkih centara te iz triju država. Ponovno se pokazalo da hrvatskim (i inim) onomastičarima nedostaje specijaliziranih skupova te su svi sudionici poduprli zamisao da brački onomastički susreti postanu redovitima, akademiku Šimunoviću u spomen.